

LOCALE BELANGEN

ORGAAN VAN DE VEREENIGING VOOR LOCALE BELANGEN.

Verschijnt den 1sten en 16den van elke maand.

Opneming van een stuk beteekent niet, dat de Redactie zich met den inhoud vereenigt.
ALLE STUKKEN UITSLUITEND TE ADRESSEEREN: POSTBOX 38, SEMARANG.

Afscheid

Het is in Indië nog meer dan in andere landen een komen en gaan. Zoo ook in het Bestuur der Vereeniging voor Locale Belangen. Zoo ook op de burgemeesters zetels. De Heer Bussemaker, burgemeester van Soerabaja gaat heen. Weder verdwijnt een der trouwe comparanten op onze congressen, een der beste medewerkers aan den arbeid onzer vereeniging. Wat de scheidende voor Malang en Soerabaja geweest is, kunnen wij hier niet schetsen, wel kennen we hem in zijn arbeid voor de Decentralisatie. Daarin toonde hij zich principieel, pal staande voor de autonomie der Locale ressorten. Hoewel van huis uit B. B.-man voelde hij zeer zuiver aan, waar de plaatselijke besturen de vrije hand moest gelaten worden. Een zijner lievelings denkbeelden was en is dat de burgemeester behoort te worden hoofd van plaatselijk bestuur.

Hij verlaat ons in een tijd, dat alles schijnt te wankelen, dat andere dan ideeële motieven den koers van het regeeringsschip bepalen. In deze tijden worden mannen als hij zeer noode op hun post gemist. Maar waar de beslissing in dit opzicht is gevallen, hopen we toch dat deze voor hem de meest gunstige zij. Moge hem nog een lange en gelukkige toekomst in Nederland zijn beschoren.

Indië zal en kan zijn gedachte niet loslaten. Zoo gelooven we ook, dat hij de decentralisatie en hare belangen in Nederland niet zal vergeten.

Het Bestuur der Vereeniging voor Locale Belangen dankt hem voor hetgeen hij deed en voor wat hij was. Een hartelijk vaarwel, bestendig heil en zegen zij aan den heengaanden burger-vader van Soerabaja toegewensch.

Semarang, November 1932.

G. DE RAAD.

Medebestuurverordeningen van gedeputeerden.

Op blz. 33 van het Jaarverslag 1931 der provincie West-Java troffen wij onder § 2 „Bevoegdheid”

(van het College van Gedeputeerden) de navolgende staatsrechtelijke beschouwingen aan.

„In de Jachtordonnantie (Stbl. 1931 No. 133) werd aan de bevoegdheid van Gedeputeerden eenige uitbreiding gegeven; krachtens art. 3 toch kunnen „bij provinciale verordening” aanvullende regelen worden gegeven op de regeeringsverordening, bij welke regelen worden gesteld betreffende de tijden van openstelling van de jacht, vuurwapenen, enz. Hoewel het spraakgebruik onder provinciale verordening eene door den Provincialen Raad vastgestelde verordening verstaat valt het niet te ontkennen, dat — waar art. 119 lid 6 I. S. het College van Gedeputeerden als het orgaan voor het medebestuur aanwijst (voor zoo veel niet de algemeene verordening bepaaldelijk de medewerking vordert van den Provincialen Raad) — eene opdracht in medebestuur te volvoeren „bij provinciale verordening” in de eerste plaats op Gedeputeerden doelt; zij *verruimt dus de medebestuurbevoegdheid van Gedeputeerden*.

Daar echter voor dit soort, n.l. door Gedeputeerden vast te stellen, provinciale verordeningen geen formulier is gegeven (anders dan in art. 72 der Provincie-ordonnantie voor de door den provincialen raad vastgestelde verordeningen) kunnen zij van hunne bevoegdheid geen gebruik maken; hun *werkkring* is dus niet uitgebreid”.

De in bovenstaande passage weergegeven beschouwingen achten wij onjuist om tweeërlei redenen.

Eerstens toch is er geen sprake van, dat door het bepaalde in artikel 3 lid 2 der Jachtordonnantie de medebestuurbevoegdheid van Gedeputeerden zou zijn verruimd.

Zoowel het woordje „kunnen”, in lid 2 gebruikt, als de beteekenis, in het spraakgebruik gehecht aan den term „provinciale verordening” n.l. eene verordening, vastgesteld door den Provincialen Raad, duiden er op dat de ordonnantiwetgever niet anders bedoeld kan hebben dan buiten twijfel te stellen de betwistbare *bevoegdheid* van het voor de uitoefening van autonomie aangewezen gewone

orgaan, d.i. van den Raad, om *aanvullende* regelen uit te vaardigen.

Wanneer het werkelijk in de bedoeling van den wetgever had gelegen om met toepassing van art. 119 lid 6 l. S. de medebestursbevoegdheid van het College van Gedeputeerden uit te breiden, zou hij eene *verplichting* moeten hebben opleggen aan het College van Gedeputeerden, het normale orgaan voor zelfbestuur en geen vrijheid hebben moeten laten om al dan niet eene provinciale verordening vast te stellen, ook al is het niet uitgesloten, dat de medewerking tot uitvoering rechtstreeks van den Raad wordt gevorderd.

In de tweede plaats achten wij eveneens onjuist de bewering, dat ondanks de verruiming der medebestursbevoegdheid van Gedeputeerden, *hun werkkring feitelijk niet zou zijn uitgebreid*, omdat voor de door Gedeputeerden vast te stellen zelfbestuursverordeningen geen formulier is gegeven.

Deze stelling is reeds eerder verdedigd door den Hr. Margadant in *Locale Belangen* 1928, afl. 21, die er terecht op wijst, dat overeenkomstige bepalingen als t.a.v. afkondiging en verbindend worden van provinciale verordeningen gegeven, ontbreken voor de verordeningen van gedeputeerden, doch uit dit gemis ten onrechte afleidt evenals het College van Gedeputeerden van den Provincialen Raad van West-Java, *dat deze dus praktisch niet in het leven kunnen worden geroepen*.

Dit is het gevolg, zoo schrijft hij, van het onvolledig overnemen van artikel 102 der Nederlandsche Provinciale Wet, waarin het formulier van afkondiging wordt gegeven, hetwelk luidt als volgt:

„De Gedeputeerde Staten van doen te weten, dat door de Staten dier provincie (door hen), in hunne vergadering van is vastgesteld hetgeen volgt” enz.

Daarentegen is in artikel 72 P. O. slechts het formulier vastgesteld voor de verordeningen, vastgesteld door den Raad, zoowel op het gebied van de autonomie als op dat van het zelfbestuur, waartoe de Raad in art. 63 van hetzelfde Hoofdstuk V bevoegd wordt verklaard en dus kan het College van Gedeputeerden aan de hand van de bestaande bepalingen, zoo redeneert men, bij ontstentenis van een formulier van afkondiging, geen gebruik maken van de bevoegdheid tot het vaststellen van medebestuursverordeningen als bedoeld bij art. 78 lid 2 P. O., noch zouden wij er ter wille van de logica aan willen toevoegen — tot het vaststellen van z. g. uitvoeringsverordeningen als bedoeld in art. 75 lid 1 P. O.

In de vergadering van den Volksraad van 13 Augustus jl. maakte de Hr. Blaauw zich tot tolk van het standpunt van Gedeputeerden, althans achtte hij dit sterker dan de opvatting, dat nu niets is geregeld, het College zijn gang kan gaan

op de wijze als gedeputeerden dat zelf wenschen.

De Adviseur voor de Decentralisatie begon met te wijzen op het inderdaad merkwaardig verschijnsel, dat in de voorstellen der Commissie voor de technische herziening verzuimd was in deze leemte te voorzien en stelde tegenover elkaar de twee door den Hr. Blaauw aangegeven oplossingen:

de eerste, dat gedeputeerden zelf kunnen uitmaken of zij zullen afkondigen en hoe zij zullen afkondigen; de tweede, dat gedeputeerden van de bevoegdheid van art. 78 lid 2 P. O. geen gebruik kunnen maken, zoo lang de afkondiging niet is geregeld. De laatste oplossing achtte de Adviseur onhoudbaar omdat artikel 78 lid 2 P. O. bepaaldelijk een gebod inhoudt, terwijl naar die opvatting o.i. het College van Gedeputeerden geen enkele verordening zou kunnen vaststellen ook niet ter uitvoering van besluiten van den Raad en dus met recht een onhoudbare toestand zou worden geschapen.

Als derde weg om uit deze impasse te geraken, gaf de Adviseur den Hr. Blaauw in overweging om te handelen naar analogie van artikel 102 der Provinciale Wet *en in afwachting van nadere voorziening het formulier van art. 72 P. O. te bezigen*, met de wijzigingen noodig door de omstandigheid, dat niet de provinciale Raad, doch het College van Gedeputeerden de verordening vaststelde.

In Holland is in eene analoge kwestie op dezelfde wijze beslist, waartoe ik zou willen verwijzen naar de missive van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 31 Juli 1922, betreffende de ter uitvoering van artikel 5 der Veewet door den Raad vast te stellen verordeningen op het houden van veemarkten, waarin de Minister mededeelde, dat nu de wet voor verordeningen in medebestuur geen formulier voor afkondiging had vastgesteld, *dit aan de gemeentebesturen zelf is overgelaten*, doch lag het naar de meening van den Minister voor de hand daarbij het formulier bedoeld in artikel 173 (oud) der Gemeentewet, tot *leiddraad* te nemen.

Rembang, Oct. 1932. Mr. H. D. VAN WERKUM.

Controle op technische diensten en werken,

Naar aanleiding van het artikel — Controle op de Regentschaps financiën — van den Heer R. Soehadi, voorkomende in aflevering No. 17 van dit blad, zou ondergeteekende gaarne eenige aanhalingen betreffende tegenwoordige werkwijze van Technische Diensten, meer speciaal het bestellen en ontvangen van materialen en boronganwerk onder de loupe nemen en becritiseeren.

Van uit een administratief oogpunt zal ik dat niet bezien, wel wil ik als technisch man met enkele grepen uit de praktijk trachten aan te toonen, dat door het terugbrengen van de $\frac{1}{3}$ maandelijksche betalingen van loon en materialen tot $\frac{1}{6}$ maandelijksch de knoeierijen niet uit de wereld zijn te helpen; m.i. wordt het daarmee verergerd.

Voor al met de arbeiders, die in taak of borongan werken, is het ontvangen van een korten termijn werk overzichtelijker dan een langen termijn, ook speelt hierbij de aard van het werk een hoofdrol, b.v. werk dat men door den langen duur niet ineens kan ontvangen. Ik hoef hierbij zeker niet de moeilijkheden op te sommen, die zoo'n werk mee brengen, die zijn bij insiders wel bekend.

Het meest afdoende lijkt mij de uitbetalingen niet terug te brengen tot $\frac{1}{6}$ maandelijksche maar op te voeren tot wekelijksche. Vanzelf sprekend is dit veel overzichtelijker voor de personen, die het boronganwerk en de materialen moeten ontvangen, en voor het personeel, die hen moet controleren.

Natuurlijk zijn hier ook wel bezwaren aan verbonden, doch allen van ondergeschikt belang, o.a. het bonnen uitschrijven, wat echter op de gegevens van den persoon, die het werk en de materialen ontvangen heeft, wel aan een klerk kunnen worden overgelaten.

Ook moeten wij bij een wekelijksche betaling daarvan de sociale beteekenis niet uit het oog verliezen, doordat nu de arbeiders wekelijks hun loon ontvangen, ook minder zullen leenen en beleenen. Is dit gevaar niet geheel weg te werken, het is althans voor hun voordeelijker één dan twee weken crediet te hebben.

Ook is dit stelsel te verdedigen voor de noodige normalisatie voor wekelijksche uitbetalingen, in bijna alle particuliere bedrijven wordt wekelijks uitbetaald. De arbeider voelt zich tevreden, en kan de al ingeburgerde Zaterdagavond ook de zijne noemen.

Ten overvloede zij er op gewezen dat bij doorvoering van deze werkwijze de rustdag ook voor het toezicht-houdend personeel mogelijk is, want als regel is de arbeider den dag na de betaling niet veel waard, ook blijft er een gedeelte weg, wat met de tegenwoordige werkwijze als de betaling midden in de week plaats vindt, nogal schadelijk is.

Nu het ontvangen van materialen zooals door S. geschetst.

Het is onverantwoordelijk dat in de techn. diensten de mandoers nog belast zijn met bestellen en ontvangen van materialen. Volgens mij is een mandoer een voorman of voorwerker, wat in Europa en bij particuliere bedrijven in Indië het

geval is. Het is geen uitzondering dat zoo'n mandoer op de wijze zooals door S. beschreven met het „ontvangen” van materiaal meer „verdient” dan zijn salaris.

Betrouwbare opzichters of werkbazen behooren hiermede belast te zijn. Ook behoort hier regel betracht te worden door b. v. op gezette tijden liefst in groote hoeveelheden het materiaal te ontvangen. Het hoofd van den dienst volstaat dan alleen door de gegevens na te gaan en door steekproeven te controleuren dat de materialen aan voorschrift, hoeveelheid, inhoud, en afmeting voldoen. Dat doet hij natuurlijk niet op gezette tijden, maar onverwachts.

Met bovenstaande heb ik willen aantoonen dat een controleur in deze niet veel kan doen, of hij moet practisch onderlegd zijn, kortom hij moet met de foefjes van aannemers en leveranciers bekend zijn. Hij bepale zich dan met het onderzoek op een controle van de betreffende boeken.

Overigens kan ik volstaan dat er in dit opzicht nog veel te leeren is van particuliere ondernemingen. Aannemers en vertegenwoordigers van bouw-mijnen doen het werk wat bij veel techn. diensten nog aan mandoers wordt overgelaten.

Paseroean, Nov. 1932.

M. P. J. BOGAARDS.

Tegemoetkomingen in de boorkosten van artesische putten.

Bij besluit van 8/7/26 No. 5619/Dir M is door den Directeur van Gouvernementsbedrijven aan den voormaligen gewestelijken raad van Besoeki vergunning verleend om o.m. in de afdeling Banjoewangi op een tiental in dat besluit genoemde plaatsen ten behoeve van de watervoorziening op grotere diepte dan 15 meter aan den bodem water te onttrekken door het boren van artesische putten.

Bij de instelling van het regentschap Banjoewangi, waarvan volgens ergdenkenden de topografische ligging alleen reeds aanmoedigt om het bij andere regentschappen te doen achterstellen, was nog geen enkele put geboord.

Het betrokken regentschapsbestuur, uiteraard doordrongen van de belangrijkheid van zijn gebied en de behoefte aan de watervoorziening in dezen vorm van genoegzame grootte achtend, wendde zich toen tot de daartoe gestelde machten met het verzoek om inlichting wanneer aan de reeds in 1926 toegezegde boringen kon worden begonnen.

De terzake gevoerde briefwisseling had tot gevolg, dat er thans een plan bestaat, in aantal der putten en volgorde der plaatsen afwijkende van het oorspronkelijke en waarbij rekening is gehouden met de grootte der behoefte en het nuttig gebruik der vervoerskosten.

Oorspronkelijk was men in de veronderstelling, dat de in 1926 toegestane boringen het regentschap niets zouden kosten, vooral na kennisname van den inhoud van een tot den toenmaligen resident van Djember gericht schrijven, waarin ten aanzien der boringen vermeld staat:

„dat zij kunnen worden verricht, zonder dat „vrees gekoesterd behoeft te worden, dat zij „niet op de tot dusver gebruikelijke wijze „zullen worden gesubsidieerd”.

Doch de tijdsomstandigheden hebben intusschen het Land ook op het gebied der watervoorziening in dezen vorm tot beperking genoopt en vermindering der toegestane bedragen voor tegemoetkomingen in de kosten voor artesische boringen is noodzakelijk gebleken. Aldus de Directeur van Binnenlandsch Bestuur in een tot de regenten van Java en Madoera gericht schrijven, waarbij nog wordt aangeteekend:

„dat teneinde met de noodzakelijk te vermin- „deren subsidies een maximum nuttig effect „te bereiken, het in de bedoeling der Re- „geering ligt om in het algemeen — gevallen „van groote urgentie daargelaten — het eerst „die regentschappen te helpen, die in staat „en genegen blijken in de kosten daarvan bij „te dragen”.

Het is het regentschap Banjoewangi gegeven, genegen en in staat te blijken bij te dragen in de kosten der artesische boringen.

Toen na voltooiing van den eersten put het College van Gecommitteerden de vordering der kosten van de boring ontving, werd besloten in het in te dienen raadsvoorstel tot het verzoek om tegemoetkoming te begrijpen het voorstel tot de hierbedoelde bijdrage, welk geheele voorstel de instemming vond van den raad.

In het toelichtend schrijven op de desbetreffende subsidie-aanvraag schreef namens genoemd College van Gecommitteerden de Regent van Bandjoewangi o.m. het volgende:

„De totaalkosten dezer boring bedragen:	
„I Salarissen	f 2065.76
Arbeidslooien	f 973.45
„II Transporten	1936.02
Verbruiksgoederen	327.17
„III Diverse uitgaven	163.42
„IV 1% 's Maands van de waarde van f 50000,— der installatie over 5 maanden.	2500,—
„V Aandeel in de kosten van het bureau, de algemeene dienst, af- schrijvingen enz. f 712.03 over 5 maanden	3560.15
	f 11525.96

„Alvorens terzake met definitieve voorstellen „zich te wenden tot den Raad, heeft het Col- „lege van Gecommitteerden de door den dienst

„van het grondpeilwezen berekende kosten „in beschouwing genomen en nagegaan, welke „kosten in aanmerking komen om door het „regentschap te worden gedragen.

„Het heeft al dadelijk gemeend, te mogen voor- „opstellen, dat de onder de hoofden I, III, IV en V afzonderlijk genoemde bedragen in feite lands- „uitgaven zijn.

„welke ook, als geene boring was geschied, „rekening van het Land zouden zijn gekomen „en derhalve heeft in zijn tot den Raad ge- „richt schrijven van 25 Mei 1932 No. 1184/RR „— hierbij in afschrift en waaraan eerbiedige „referte — voornoemd College voorgesteld de „in te dienen subsidie-aanvraag te doen uit- „strekken.

over de onder I, III, IV en V genoemde bedra- „gen en het overschietende bedrag ad f 3236.63 „uit eigen middelen te betalen.

Blijkens een op den 7den September 1932 ge- „dagteekende Regeeringsbeschikking heeft het des- „betreffende verzoek om tegemoetkoming op zijn „weg steeds een vriendelijke behandeling ontmoet. Het heeft der Regeering behaagd goed te vinden „en te verstaan de tegemoetkoming tot de gevraagde „som te verleen en voor de toelichting van deze „landsuitgaaf te verwijzen naar een in afschrift bij- „gevoegden brief van den Directeur van Gouver- „nementsbedrijven.

In dat schrijven oordeelt waardeerend het „genoemde Departementshoofd, dat het tot tevreden- „heid stemt dat:

„de Regentschapsraad van Banjoewangi „eigener beweging heeft aangeboden althans „een deel van de boorkosten over 1931 voor „zijn rekening te nemen”, doch teekent recht- „zettend aan:

„dat de meening, voorkomende op blz. 2 „van den bijgevoegden brief van den Regent „van 11 Juni jl. No. 1315/RR, als zou het „daarvermeld bedrag van f 8.289,33 in feite „een Landsuitgaaf zijn, welke ook als geene „boring was verricht, voor rekening van het „Land zou zijn gekomen, op een misverstand „berust. Elk der in dien brief onder de „hoofden I t/m V genoemde afzonderlijke „bedragen maakt een deel uit van de com- „mercieel berekende boorkosten (directe en „algemeene); daarbij is reeds ten volle reke- „ning gehouden met de omstandigheid dat „het grondpeilwezen ook werkzaamheden „verricht, welke niet in dadelijk verband „staan met de door dien Dienst uitgevoerde „artesische boringen”.

Bij het lezen hiervan schrok het betrokken „College van Gecommitteerden eerst een beetje, „een ondeelbaar oogenblik heeft het gedacht, dat „de kans had bestaan dat de onderhavige kosten

door het Regentschap zouden moeten worden betaald ook als geene boring was geschied, doch gelukkig drong spoedig tot het College door het besef van zijn onwetendheid op het gebied van bedrijfsbeheer in het algemeen en van commercieel berekende boorkosten (directe en algemeene) in het bijzonder welk besef met blijmoedige onderwerping werd aanvaard.

Is immers de tegemoetkoming niet tot het aan gevraagde bedrag verleend?

Banjoewangi, September 1932.

WASITO.

De Regentschapssecretarissen.

Als een der vele maatregelen om de uitgaven van het Land verder omlaag te brengen is door de Regeering aangekondigd haar voornemen om de helft van het salaris en bijkomende kosten van de regentschapssecretarissen door de autonome regentschappen te doen betalen.

Deze „kostenverdeeling”, waartoe een aanvulling van de Regentschaps-ordonnantie zal worden voorgesteld, brengt als vanzelf in de gedachten de m. i. weinig bevredigende rol die de secretaris sedert de instelling der regentschappen als autonome gebiedsdeelen speelt.

Hierop nog eens uitdrukkelijk de aandacht te vestigen en te trachten een middel tot verbetering aan te geven is het doel van dit artikel.

Vooraf nog de opmerking dat, uit financieel oogpunt gezien, deze nieuwe bijdrage in het tekort op de landsbegroting den regentschappen wel zeer onwelkom moet zijn.

Reeds zijn belangrijke bedragen op de landsuitkeering aan deze gemeenschappen gekort, terwijl de teruggang van de eigen inkomsten, in het bijzonder de pasaropbrengsten, den toestand der geldmiddelen in vele regentschappen zorgwekkend maakt.

Doch afgezien van de financieele zijde van de zaak zal deze maatregel misschien in dit opzicht een gunstig gevolg hebben, dat hij ertoe zal leiden om een der hinderpalen die een krachtiger ontwikkeling der regentschappen in den weg staan, op te ruimen.

Weinigen toch zullen beweren dat de regentschappen op het oogenblik het beeld te zien geven dat men er destijds, vóór de instelling van verwachtte.

Ik bedoel hiermede niet, dat men zou mogen verlangen, dat de regentschappen in deze enkele jaren reeds tot krachtige, door de geheele bevolking gedragen lichamen zouden zijn uitgegroeid, doch ook naar redelijken maatstaf gemeten zijn de resultaten m. i. benedende de verwachting.

Daartoe heeft natuurlijk bijgedragen de gewel-

dige economische crisis die in 1930 begon en die op vrijwel alle terrein des levens verlamdend werkt. Doch de weinig bevredigende resultaten liggen evenzeer in andere, niet-materieele oorzaken.

Wil men hiervoor een bewijs, dan vergelijk men slechts de stadsgemeenten die even erg door de crisis worden getroffen, doch desondanks haar levenskracht behouden.

Er moeten dus verschillende omstandigheden zijn, die de ontwikkeling der autonome regentschappen tegenhouden.

En inderdaad, voor een ingewijde zijn de oorzaken nogal gemakkelijk aan te wijzen.

Zonder de andere oorzaken aan te geven, wil ik thans op een daarvan de aandacht vestigen en wel deze: het ontbreken in vele regentschappen van een toegewijd secretaris, een ambtenaar die een blijvend element vormt in de snel wisselende bezetting van bestuurs- en ambtelijke functies, een man die in de bekleeding van het ambt van secretaris zijn levenstaak ziet.

Teneinde niet te worden misverstaan moet ik hier even opmerken dat ik in de voorgaande alinea en ook hierna speciaal op het oog heb den secretaris voor zoover hij optreedt als „secretaris van den regentschapsraad en het college van gecommiteerden” zooals de wettelijke omschrijving luidt.

Ik denk bij het uitspreken van bovenstaand oordeel aan de kleinere Nederlandsche gemeenten, vooral de plattelandsgemeenten, met welke laatste de regentschappen in menig opzicht te vergelijken zijn. De secretaris is daar meestal de man die het middelpunt, vaak zelfs de stuwkracht vormt van het gemeentelijk bestuursapparaat.

Benoemd door den raad en betaald uit de gemeentekas, voelt hij zich nauw aan de gemeente verbonden, blijft meestal zijn halve leven op één plaats en wordt door een en ander de vertrouwensman en vraagbaak van den burgemeester, den raad, de wethouders en de gansche burgerij.

Welk een schrille tegenstelling met bovenstaand beeld vertoont de regentschapssecretaris.

Volgens artikel 33 der Regentschapsordonnantie treedt de secretaris van den regent (als landsbestuursorgaan) tevens op als secretaris van den regentschapsraad en van het college van gecommiteerden.

De lezing van deze bepaling doet nog weinig kwaads vermoeden. Wel volgt hieruit reeds dat de secretaris landsdienaar is en dus ook door het Land wordt bezoldigd.

De bezwaren liggen echter voor het grootste deel in de practische toepassing.

Als secretaris treedt tot dusverre in de meeste regentschappen nog op een ambtenaar van het actieve (Inlandsche) B. B.-corps, een assistent-wedono of wedono, dus iemand voor wien het secretarisambt niet anders is dan een tijdelijke

onderbreking van zijn eigenlijke ambtelijke loopbaan als a. i. b., assistent-wedono, wedono, patih en eventueel regent.

Slechts zeer langzaam vordert de vorming van een corps administratieve ambtenaren, voor wie het secretarisambt eindpositie is.

Van evenbedoelde bestuursambtenaren kan men uiteraard geen volle toewijding verwachten voor een ambt, dat hen als regel niet begeerenswaard zal toeschijnen en door hen slechts beschouwd zal worden als een noodzakelijk, doch minder aangenaam onderdeel van hun vorming als Inlandsch bestuursambtenaar.

Daarbij komt nog — het vloeit reeds uit het voorgaande voort — dat de secretaris veelal slechts korten tijd in een regentschap werkzaam is. Hij krijgt geen gelegenheid om zich volledig in de zaken van dat bepaalde regentschap in te werken en heeft daar ook geen belang bij.

Dit alles werkt samen om de boven geschetste goede eigenschappen van den Nederlandschen gemeentesecretaris aan zijn collega-regentschapssecretaris in Indië te onthouden.

Van een vertrouwelijk, op jarenlange samenwerking berustend, contact met de bevolking en de overige organen van het regentschap zal geen sprake kunnen zijn; de mogelijkheid om zich door langdurige aanwezigheid tot een onmisbare vraagbaak te maken ontbreekt. De band tusschen den secretaris en de bestuursorganen van het autonome regentschap is zeer los, omdat zich hier behalve de korte duur der samenwerking ook nog laat gelden de invloed van de positie van den secretaris als landsdienaar, bezoldigd uit 's Lands kas.

Dat er desondanks nog verschillende secretarissen zijn, die een levendige belangstelling toonen voor de zaken van het regentschap, bewijst m. i. alleen dat de personen beter zijn dan het stelsel; hiermede moge tevens ten overvloede nog gezegd zijn, dat ik met het bovenstaande allerm minst bedoel op de bekleeders van het secretarisambt in eenig opzicht een blaam te werpen.

Het gemis aan een volwaardigen secretaris doet zich in de praktijk duidelijk voelen. Men ziet dan ook in vele regentschappen een ambtenaar, die in zekeren zin de plaats van den Nederlandschen secretaris moet innemen. Doch het is vanzelfsprekend slechts een hulpmiddel. Bedoelde ambtenaar is n. l. de eerste ambtenaar ter secretarie, meestal met den titel van commies. Hij wordt dan de man, die zich door den aard zijner positie geheel kan geven aan de zaak van het regentschap en als blijvend element groote waarde wordt.

Zonder echter ook maar eenigszins te kort te willen doen aan zijn verdiensten, voelt men toch wel aanstonds dat een zoodanig ambtenaar,

geplaatst onder den secretaris en dus te ver verwijderd van de bestuursorganen van het regentschap, nooit het gemis van een volwaardigen secretaris kan vergoeden.

Bij dezen stand van zaken komt nu de Regeering met haar plan om de regentschappen een deel van de secretaris-bezoldiging en verdere kosten te laten betalen.

Zooals reeds gezegd riep dit plan de betrekkelijk geringe waarde van den tegenwoordigen secretaris voor het autonome regentschap in de gedachten, doch doet tevens de vraag stellen of dit wellicht het begin is van een grondige herziening van de wijze van vervulling van het secretarisambt.

Men zal hier m. i. moeten kiezen tusschen twee oplossingen. De eerste mogelijkheid is splitsing van het secretarisambt, d. w. z. dat het autonome regentschap zelf zijn secretaris benoemt en betaalt en deze dus naast den secretaris van den regent als landsbestuursorgaan komt te staan. Deze oplossing lijkt mij niet de beste. Men krijgt dan twee volwaardige ambtenaren voor werk dat zeker niet te zwaar is voor één persoon. Het zou dus noodeloos duur worden en staatsrechtelijk weinig fraai.

Beter is het daarom de positieregeling van den secretaris grondig te herzien en daarbij te volgen het voorbeeld van de provincies. Dus benoeming van den secretaris door den regentschapsraad en betaling door het regentschap. De secretaris verricht dan evenals thans tevens het werk van den regent als landbestuursorgaan. De benoemde komt aldus in dienst van het autonome regentschap en zal er, als het goed is, zijn verdere ambtelijke loopbaan blijven.

Natuurlijk zullen in dit geval eenige voorzieningen moeten worden getroffen ten opzichte van de dienstvoorwaarden van deze secretarissen. Teneinde de mogelijkheid open te houden dat Inheemsche B. B.-ambtenaren — wedono's en assistent-wedono' — tot secretaris worden benoemd, dient men het salaris van de nieuwe secretarissen zoo te stellen dat daarin voor de B. B.-ambtenaren een compensatie is begrepen voor het opgeven van hun promotiekansen (patih en misschien eenige andere ambten).

Wellicht zullen lezers die beter dan ik de taak van den secretaris van den landsbestuursdienst kennen, bezwaren tegen het door mij aanbevolen stelsel kunnen aanvoeren. Ik zal er gaarne kennis van nemen. Voorloopig echter neem ik aan, dat wanneer het stelsel voor de provincies bruikbaar is, dit ook voor de regentschappen het geval zal zijn.

Semarang, November 1932. W. VAN DER PEIJL.

Decentraliana

Leeningspolitiek van autonome gemeenschappen.

Bij het dezerzijdsch rondschrijven van 11 Juni 1929 No. 1402/II, opgenomen in Bijblad op het Staatsblad No 11984, waarbij eenige regelen werden aangegeven welke in acht waren te nemen bij ter bekrachtiging voorgebrachte leeningsbesluiten, werd onder meer aanbevolen het daarbij gevoegde schema van een leeningsbesluit te volgen. Daarin is onder 7e de bepaling opgenomen, dat de renten en aflossingen der leeningen in Nederland in Nederlandsch- en in Nederlandsch-Indië in Nederlandsch-Indisch Courant worden betaalbaar gesteld.

Tegen deze bepaling kan, vooral in buitengewone tijdsomstandigheden, het bezwaar worden aangevoerd, dat in geval van koersverschil tusschen Nederlandsch en Nederlandsch-Indisch courant de geldnemer steeds in nadeelige positie komt te verkeerren, doordat de geldschieder, al naar gelang zijn belang zulks medebrengt, betaling zal vorderen in dat gebiedsdeel waar de koers voor hem het gunstigst zal uitkomen.

Het is der Regeering derhalve wenschelijk voorgekomen het model-besluit in dier voege te wijzigen, dat de eerste alinea van het bepaalde onder 7e komt te luiden als volgt:

„De rente en de aflossingen zullen door. . . .
Nederlandsch
„in Nederlandsch-Indisch courant, (of)- in Nederlandsch-Indisch
„land in Nederlandsch, en in Nederlandsch-Indië
„in Nederlandsch-Indisch courant — worden betaalbaar gesteld op de plaatsen en bij de
„geldinstellingen, door . . . aan te wijzen en
„op de achterzijde der coupons vermeld”.

Bij de met aangegeven vermelding van Nederlandsch of Nederlandsch-Indisch courant behoort dan als voetenoot de verklaring te worden gesteld: „Naar gelang de geldleening in Nederland „dan wel „in Nederlandsch-Indië plaatsing vindt”.

In verband met de eischen van de geldmarkt en andere omstandigheden, zal dan een keuze kunnen worden gedaan uit een der beide vorenbedoelde betalingsregelingen.

Van deze gelegenheid wordt tevens gebruik gemaakt om er op te wijzen, dat in de tweede alinea van het bepaalde sub 4 van het vorenbedoelde schema abusievelijk wordt verwezen naar artikel 7 in stede van naar artikel 6.

*(Rondschrijven van den 1en Gouvernements
(Secretaris, van 22 September 1932
No. 2540/B)*

Overname C. B. Z. te Malang door de Stads-gemeente.

Wij deelen Uwen Raad hierbij beleefd medealdus het College van B. en W. van Malang blijkens

Gemeentebld No. 230/1932 —, dat het Hoofd van den Dienst der Volksgezondheid zich tot ons wendde met de mededeeling, dat hij overeenkomstig het door de Regeering aanvaarde beginsel inzake ziekenzorg, het plan koestert om zoo spoedig mogelijk de C. B. Z. te Malang in handen te stellen van particulier initiatief dan wel van de locale gemeenschap.

Naar aanleiding van het tot hem gerichte verzoek van de Gemeente Malang om bij eventuele overdracht van dit Ziekenhuis met de Gemeente overleg te willen plegen, biedt ZHEdG. aan per 1 Januari a.s. grond en gebouw der C. B. Z. alhier aan de Gemeente in eigendom af te staan, voor het jaar 1933 de volledige exploitatiekosten te vergoeden en voor de volgende jaren een geldelijken steun uit te keeren, waarbij met de mogelijkheid van verdere bezuiniging van Regeeringszijde rekening moet worden gehouden.

Aangezien Uw Raad zich reeds duidelijk op het standpunt stelde, dat handhaving van een overheidsziekenhuis ter plaatse als een gemeentelijk belang is te beschouwen en de plannen tot bouw van een eigen hospitaal slechts stuitten op den algemeen ingetreden financieelen nood, zoo biedt zich ons inziens thans een gelegenheid aan om het principieel door ons gewenschte onder voor deze tijden gunstige condities te verkrijgen.

Hoewel geen ideale ziekeninrichting beantwoordt de C. B. Z. te Malang thans op bevredigende wijze aan de eischen, welke men aan eene dergelijke voorziening mag stellen.

Het afstaan in eigendom van het perceel en de volledige vergoeding der kosten voor het komend jaar, maken het aanbod zeer aantrekkelijk.

Echter blijft de onzekerheid over het door den Lande toe te stane subsidie-bedrag voor de volgende jaren een voor de Gemeente bedenkelijke factor, vooral in deze tijden van financieelen nood en als gevolg daarvan tevens optredende nieuwe werkzaamheden voor deze Gemeente.

Weliswaar zullen wij door economischer exploitatie en herziening der huidige Gemeentelijke subsidie's ten behoeve van den particulieren ziekenzorg den druk, die dit hospitaal op onze gewone middelen zal uitoefenen zooveel mogelijk beperken. In elk geval zal een niet onbelangrijke post voor de exploitatie der gemeentelijke ziekeninrichting in de toekomst moeten worden uitgetrokken.

Wij meenen Uwen Raad, ter voorkoming van de mogelijkheid, dat de Gemeente Malang binnen een tijdperk van drie jaren op een gegeven moment voor een onvoorziene uitgave zal komen te staan, die haar zeer slecht te stade zou komen, te moeten adviseeren, aan het Hoofd van den Dienst der Volksgezondheid te antwoorden:

dat de Gemeente Malang op een aanbod der Regeering om de exploitatie der C. B. Z. te Malang over te nemen, gaa ne zal ingaan op de volgende voorwaarden:

- 1e. grond, gebouwen en inventaris worden in de huidige conditie kosteloos aan de Gemeente Malang in eigendom afgestaan.
- 2e. voor het jaar 1933 zal door de Regeering aan de Gemeente Malang worden uitbetaald de som van rond f 100.000,—, zijnde het bedrag der van Gouvernementszijde geraamde begrooting voor 1933 groot f 80.000,— vermeerderd met:
 - a. 19,2% van den personeelspost ad f 60.000,— = rond . f 12.000,—
 - b. gewoon onderhoud . . „ 3.000,—
 - c. regularisatie D.v O. voor patiënten t.l.v. den Dienst der Volksgezondheid verpleegd in het Militair Hospitaal te Malang „ 5.000,—
- 3e. dat om de gedachte te bepalen voor de volgende jaren de subsidie respectievelijk 90%, 80% enz. van de sub 2 bedoelde som zal bedragen, in dien zin, dat deze telken jare met 10% van het oorspronkelijke bedrag zal worden verminderd, tot dat het niveau bereikt is, dat in de betr. subsidie-regelen zooals deze zullen worden herzien, zal bepaald zijn, met dien verstande, dat voor deze bedragen van Gouvernemenszijde telken jare voor 1 Juli van het betrekkelijke begrotingsjaar na eventueel terzake gepleegd nader overleg met de Stadsgemeente Malang, een garantie op den voet van de voorgestelde regeling voor 1933 worde verleend.

Administratieve Jurisprudentie.

7. B. G. S. 22 October 1932 No. 2846/A. *Weigering van de goedkeuring op de heffing van een belasting door het regentschap Poerworedjo ten einde daaruit de aan de bestrijding van de Brachartona-plaag in de klappercultuur verbonden kosten te bestrijden.*

Door den regentschapsraad van Poerworedjo werd in zijne vergadering van 30 November 1931 vastgesteld een verordening, getiteld „Verordening op het heffen en invorderen cener belasting op het bezit van vruchtdragende klapperboomen”, waaraan de Regeering bij bovengemelde beslissing Hare goedkeuring onthield.

Krachtens de verordening zou een belasting worden geheven van de eigenaren of bezitters van vruchtdragende klapperboomen tot een bedrag van een halve cent per klapperboom per jaar.

In het regentschap Poerworedjo is de klappercultuur een van de voornaamste bronnen van inkomen voor de bevolking. De klapperboomen aldaar zijn echter door verschillende ziekten aangetast, waarvan de voornaamste is de Brachartona-plaag. Deze ziekte wordt bestreden door alle bladeren, behalve de jongste, van de aangetaste boomen weg te kappen en te verbranden. De bekapping heeft ten gevolge, dat een groot deel van de zich reeds vormende vruchten afvalt, en nieuwe zich pas weer kunnen gaan vormen in de oksels van de zich verder ontwikkelende bladeren. De notenproductie wordt gedurende de eerste twee jaar na de bekapping ten gevolge van deze bestrijdingsmethode sterk gereduceerd, zoodat de eigenaars der bekapte boomen vaak inkomsten derven, waarvan het bedrag grooter is dan de schade, die zij door de Brachartona-vraat zouden hebben geleden. Daartegenover hebben de bezitters van de voor de plaag gevrijwaarde boomen de voordeelen van de bekapping.

De heffing van de belasting had ten doel om uit de opbrengst daarvan in de eerste plaats het salaris van den mantri te bekostigen, die met het onderkennen van de ziekte en het toezicht op het bekappen is belast. Voorts zou een deel van de opbrengst worden besteed voor het toekennen van een geldelijke vergoeding aan de gedupeerde eigenaren voor de door de bekapping te lijden schade. Ten slotte zou de belasting ook nog worden besteed voor de bevordering van de productiviteit der klappercultuur (Selectie van plantmateriaal, opvoering van het gehalte der copra).

De Regeering had echter principieel bezwaar Hare goedkeuring aan de verordening te verleen en op grond van de volgende bedenkingen:

1. Van de klappercultuur wordt geprofiteerd niet alleen door de eigenaren en bezitters der boomen, doch eveneens door vele andere personen en instellingen b. v. handelaren, wegenbouwers, transportwezen, zoodat het onbillijk is, slechts de eerstbedoelde personen te dwingen tot een bijdrage tot het instandhouden of verbeteren dier cultuur.

2. De heffing van de belasting zal er niet toe medewerken, dat de bestrijdingsmethode van de Brachartona-plaag bij de bevolking beter ingang vindt. Integendeel is het te verwachten, dat de belangstelling voor de klappercultuur er den terugslag van zal ondervinden en dat de heffing den landbouwvoorlichtingsdienst impopulair zal maken.

3. Uit politiek oogpunt is de heffing te verwerpen, omdat zij ontevredenheid zal wekken bij de eenvoudige desalieden, die thans reeds de bestrijding van Brachartona door bekapping erger vinden dan de kwaal.

4. Aanslag en inning stuiten op praktische moeilijkheden. Indien de aanslag nauwkeurig geschiedt, zal hiervoor een belangrijk aantal ambtenaren noodig zijn, zoodat dan de baten niet tegen de kosten zullen opwegen. Laat men de telling en aanslag over aan de desabesturen, dan is te vreezen, dat zulks tot vexaties zal lijden.

5. De belasting drukt op een bezit, dat ook belast is door de landrente, zoodat zij vooral wegens den slechten toestand, waarin de klappercultuur thans verkeert, de betrokkenen te zwaar zou treffen.

8. *B. G. S. 18 October 1932 No. 2806/B. Een algemeene machtiging door de colleges van gecommiteerden der regentschapsraden aan de desahoofden tevens hoofden van Inlandsche gemeentecredietinstellingen, tot het instellen van rechtsvorderingen bij de districts- en regentschaps-gerechten ten behoeve van die credietinstellingen, is geoorloofd.*

In artikel 11, lid 1, sub c, der Inlandsche gemeenteordonnantie (Staatsblad 1906 No. 83 junctis Staatsblad 1913 No. 235, 1919 No. 217 en 1928 No. 295) is bepaald, dat zonder voorafgaande schriftelijke machtiging van het college van gecommiteerden, door de Inlandsche gemeente geen rechtsgedingen, hetzij in eersten aanleg, hetzij in hooger beroep of cassatie mogen worden gevoerd, noch mag worden berust in tegen de gemeente ingestelde rechtsvorderingen of in tegen haar gewezen vonnissen, wanneer daartegen nog een rechtsmiddel openstaat.

De vraag is opgeworpen of het geoorloofd is aan alle desahoofden, tevens hoofden van Inlandsche gemeente-credietinstellingen, een algemeene machtiging te verleenen tot het instellen van rechtsvorderingen voor bedoelde instituten.

Bij hoogergemelde beslissing nam de Regeering het standpunt in, dat de wetgever bij de totstandkoming der Inlandsche gemeente-ordonnantie geen andere dan een bijzondere machtiging, welke telkens geval voor geval moet worden verleend, in zijn voorstelling heeft gehad (v.g.l. ook de toelichting op artikel 11 in de „Mededeelingen nopens de wording en de strekking der ordonnantie van 3 Februari 1906 (Staatsblad No 83)”, opgenomen in het Bijblad op het Staatsblad No. 6576).

Zou derhalve artikel 11, lid 1, sub c, van genoemde ordonnantie zoodanig worden geïnterpreteerd, dat ook een algemeene machtiging voor alle voorkomende gevallen mag worden verstrekt, dan zou aan den zin van die bepaling, zooals die door hare vervaardigers is bedoeld, een uitbreiding worden gegeven.

Een dergelijke uitbreiding acht de Regeering in casu evenwel toelaatbaar, aangezien de bewoor-

dingen van de onderwerpelijke wetsbepaling zich daartegen niet verzetten en de uitsluiting van de algemeene machtiging zeker niet in 's wetgevers bedoeling heeft gelegen.

In verband hiermede heeft de Regeering er geen bezwaar tegen, dat door de colleges van gecommiteerden der regentschapsraden een algemeene machtiging wordt verleend tot het instellen van rechtsvorderingen door de Inlandsche gemeenten bij de districts- en regentschaps-gerechten ten behoeve van de gemeentelijke credietinstellingen.

9. *Besluit 18 October 1932 No. 36. De bepaling dat herkeuring van brood geschiedt door een commissie van drie leden, waarvan de burgemeester er één benoemt, de belanghebbende bij het verzoek tot herkeuring er één aanwijst, terwijl deze beiden het derde lid benoemen, is geoorloofd.*

Door den stadsgemeenteraad van Blitar is in zijne vergaderingen van 3 Juli en 21 Augustus 1931 vastgesteld een verordening, getiteld: „Verordening op de broodbakkerijen alsmede den handel in en den verkoop van brood in het ressort van de stadsgemeente Blitar”.

In verband met de daarin voorkomende strafbepalingen, was op die verordening de goedkeuring van het College van Gedeputeerden van den Provincialen Raad van Oost-Java vereischt, welke goedkeuring door dat College echter werd geweigerd, omdat naar zijne meening ontoelaatbaar was te achten de bepaling van artikel 19, lid 1, luidende:

„Herkeuring geschiedt, indien de belanghebbende zich terzake binnen 2 x 24 uur nadat hem het resultaat der keuring is medegedeeld, schriftelijk of mondeling tot den burgemeester heeft gewend, door een commissie van drie leden, waarvan de burgemeester er één benoemt, en de belanghebbende bij het verzoek tot herkeuring er één aanwijst, terwijl deze beiden het derde lid benoemen”.

Het College van Gedeputeerden weigerde nu zijne goedkeuring, omdat naar zijn oordeel deze bepaling in verband met hetgeen genoemd artikel 19 verder inhoudt, in wezen regelt het geven van een beslissing van een over de uitvoering der verordening gerezen geschil, welke beslissing ingevolge artikel 86 lid 1 juncto artikel 22 der Stadsgemeente-ordonnantie behoort tot de bevoegdheid van den burgemeester, tenzij die beslissing aan „anderen” is opgedragen, terwijl als die „anderen” alleen in aanmerking komen hetzij een commissie van bestuur als bedoeld in lid 4 van artikel 71 der Stadsgemeente-ordonnantie, hetzij een scheidsgerecht.

Met tenietdoening van deze beslissing van het College van Gedeputeerden, verleende de Rege-

ring op den voet van artikel 77 van de Stadsgemeente-ordonnantie Hare goedkeuring aan voornoemde verordening. De betrekkelijke overwegingen luiden als volgt:

„dat, daargelaten welke beteekenis het begrip „herkeuring” op zich zelf heeft, artikel 19 (der „verordening”) geenszins een regeling geeft omtrent „een geschil, over de uitvoering der verordening „gerezen, aangezien de herkeuring niet betrekking „heeft op de uitvoering der verordening als zoo- „danig, doch een nieuwe beoordeeling beoogt te „geven omtrent de waarde der grondstoffen, welke „bij de krachtens artikel 18 plaats gevonden „keuring ondeugdelijk zijn gebleken”

„dat derhalve van een geschil over een uitvoering „der verordening als bedoeld in artikel 86 der „Stadgemeente-ordonnantie geen sprake is”:

„dat de regeling omtrent de herkeuring zooals „deze in artikel 19 der onderwerpelijke gemeen- „te-verordening is getroffen, niet uit anderen „hoofde een onwettig karakter draagt, doch als „geoorloofd is te beschouwen”.

DR. H. J. LEVELT.

10. *Hinderordonnantie. Bakkerijen. Slachterijen.*

In de op den voet der Hinderordonnantie verleende vergunningen kunnen voorwaarden inzake het voeren van bedrijven niet worden opgenomen.

Dit vormt geen beletsel, dat plaatselijke i.c. regentschapsverordeningen — b.v. ter verzekering van hygienische belangen — een vergunning eischen voor de uitoefening van een bedrijf.

Inderdaad mag een krachtens de Hinderordonnantie afgegeven vergunning de bescherming van den gebruiker niet als doel hebben. (B. G. S. 4 October 1932 No. 2663/A aan Gedeputeerden van West-Java, voor het laatste punt verwijzend naar den B. G. S. van 24 October 1931 No. 2553/A).

11. *Hinderordonnantie. Bedrijfsvergunningen.*

Door het voorschrijven van een bedrijfsvergunning (tot het exploiteeren van een slachterij) handelt een regentschapsraad niet in strijd met artikel 56 der Reg. Ord., aangezien door bedoelde vergunningen in een ander belang wordt voorzien dan door de ingevolge de Hinderordonnantie af te geven vergunningen. (B. G. S. 12 September 1932 No. 2458a/A).

JHR. MR. A. F. DE SAVORNIN
LOHMAN.

12 *Taxi-verhuurderij. Bevoegdheid van B. en W. om te beoordeelen of de gewenschte inrichting in het milieu waar zij zal komen, al dan niet op haar plaats is.*

Door Gedeputeerden was een besluit van Burgemeester en Wethouders, waarbij afwijzend werd

beschikt op een verzoek om vergunning tot het oprichten van een taxi-verhuurderij in een woonwijk, vernietigd onder terugwijzing naar Burgemeester en Wethouders ter nadere behandeling.

Toen Burgemeester en Wethouders in tweede instantie hunne afwijzende beschikking handhaafden en betrokkene van deze beslissing niet in beroep kwam droegen Gedeputeerden laatstbedoeld besluit bij de Regeering ter vernietiging voor, welke echter geen termen kon vinden tot vernietiging over te gaan.

Aan de overwegingen, welke tot laatstgenoemde beslissing leidden, zij het volgende ontleend:

1e. Het feit, dat de Stadsgemeenteraad nog geen gebruik heeft gemaakt van de in artikel 2 der Hinder-Ordonnantie verleende bevoegdheid bij verordening de oprichting van bepaalde inrichtingen in een woonwijk te verbieden, doet niets af aan de bevoegdheid van Burgemeester en Wethouders om voor ieder bij hen voorgebracht afzonderlijk geval te beoordeelen, of de gewenschte inrichting in het milieu waar zij zal komen, al dan niet op haar plaats is

Het staat toch vast, dat oprichting van bepaalde soorten van ondernemingen een geheele reeks van woonhuizen minder geschikt kan maken ter bewoning.

2e. Ook wanneer door geen der omwonenden tegen het verleenen der gevraagde vergunning bezwaar is gemaakt laat het vierde lid van artikel 5 der Hinder-Ordonnantie aan de autoriteit, die de vergunning heeft te verleenen, vrijheid om uit eigen hoofde een onderzoek in te stellen naar eventueel uit de inwilliging van het verzoek voortvloeiende bezwaren.

3e. Het bij nacht en dag af en aan rijden van taxi's dient te worden beschouwd als een rechtstreeksch gevolg van de oprichting eener inrichting, als in casu bedoeld. De omstandigheid, dat een gelijke hinder ook verbonden is aan andere ondernemingen als logeergelegenheden, sociëteiten e. d. doet hieraan niets af.

4e. De omstandigheid, dat het tijdstip, waarop Burgemeester en Wethouders het onderwerpelijke verzoek in opdracht van Gedeputeerden opnieuw in behandeling namen, een verordening als bedoeld in artikel 2 der Hinder-Ordonnantie, waarbij de bedoelde wijk o.m. voor de oprichting van taxiverhuurderijen was gesloten verklaard, in werking was getreden, gaf Burgemeester en Wethouders terecht aanleiding met deze verordening rekening te houden.

MR. B. SCHATTENKERK.

Maleische gedeelte.

Apakah soeatoe angkatan sah, apabila lowongan beloem terboeka.

Soeatoe soal maha penting jang dalam kalangan decentralisatie pada waktue ini misih dalam pembitjaraan dan penjelidikan ialah soal angkatan soeatoe wethouder di Betawi, jang menoeroet pendapatan beberapa ahli haroeslah dihanggap tidak sah oleh karena angkatan itoe dipoatoeskan sebeloenja lowongan itoe terboeka.

Oleh karena ini soal adalah penting dan se-soenggoehnja ta' akan mengenai Stadsgemeenteraad Betawi sadja, tetapi kelak bisa mengenai seloeroeh raad-raad lokaal, baik raad-raad kaboe-paten, biarpoe stadsgemeenteraden, walaupoe raad-raad provincie, maka alangkah baiknja atas soal tadi kami memberi pemandangan seperloenja.

Sebab pertanjaan jang diloekiskan diatas karanjan ini poen bisa djoega diperloeaskan dan dimaksoedkan: „Apakah soeatoe angkatan wethouder, lid madjelis koemetir atapoen gedeputeerde adalah sah, bilamana lowongan bagai djabatan-djabatan ini beloem terboeka?”

Apakah jang mendjadi pokok sehingga timboel soal terseboet ini?

Sebagaimana telah dima'loemkan oleh pembatja (liatlah Bintang Timoer N.v.d. Dag, Java Bode dll.) maka dalam sidang Stadsgemeenteraad Betawi tertanggal 31 October jtl., ketika segala hal-hal dalam agenda telah habis dibitjarakan, dan lid-lid soedah maoe poelang, maka tiba-tiba toean Thamrin mengoesoelkan soepaja malam itoe djoega diangkat soeatoe wethouder boeat pengganti toean Mokoginta.

Burgemeester memadjoekan keberatannja oleh karena lowongan beloem terboeka sedang toean Thamrin berpendapetan, bahwa formeel lowongan itoe soedah terboeka berhoeboeng dengan soerat permintaän lepas dari toean Mokoginta, meski tanggalnja akan meletakkan djabatannja sebagai wethouder dan lid raad tidak di tentoeakan dalam soerat itoe. Satelah debat mendebat maka achirnja oesoel toean Thamrin boeat mengangkat pengganti tadi ditrima dengan soera 12 melawan 11.

Sebagai protest agaknja lid-lid dari Vaderlansche Club meninggalkan rapat sehingga misih tinggal 17 lid, hal mana tidak mengganggoe „quorum” dari rapat. Satelah diadakan pemilihan maka Mr. Hadi dapat terpilih mendjadi wethouder dengan soera 11 melawan 6.

Oleh karena poatoesan inilah, maka sepandjang warta jang disiarkan oleh Aneta di mana-mana soerat kabar, Madjelis Gedeputeerden dari Raad Provincie Pasoendan akan mengadakan pemeriksaan boeat menjelidiki apa poatoesan tadi sah apa tidak dan bisa dibatalkan atapoen tidak.

Marilah kami selidiki soal ini. Pertama-tama hendaklah kami priksa lebih doeloe apakah poatoesan jang diambilnja tadi soedah sah, mendjadi tidak melanggar oendang-oendang apapoen djoega atapoen „formeel” soedah benar. Kedoea hendaklah kami selidiki apakah angkatan tadi tidak bertentangan dengan kepentingan oemoem.

Sebab menoeroet ketentoean dalam pasal 144 ajat 2 dari Stadsgemeenteordonnantie, maka bilamana madjelis gedeputeerden berpendapatan, bahwa beslit-beslit dari soeatoe raad bertentangan dengan oendang-oendang oemoem atau oendang-oendang provincie atapoen bertentangan dengan kepentingan oemoem, maka hendaklah madjelis tadi mengoesoelkan pada Goeborneer Djendral soepaja beslit-beslit tadi, baik sebagian biarpoe segenapnja dischors atau dibatalkan.

Sebagaimana telah diketahoei angkatan tadi ditetapkan dengan sekoenjoeng-koenjoeng dan tidak termasuk dalam agenda. Bertentangan-kah tjara ambil soeatoe poatoesan jang penting tadi dengan sesoeatoe oendang-oendang? Tentangan hal ini adalah orang jang berpendapatan bertentangan. Menoeroet pendapatan kami tidak! Adapoen sebab-sebabnja ialah oleh karena dalam Stadsgemeente-ordonnantie *ta'ada* soeatoe pasal jang menentoeakan bahwa semoea hal-hal jang akan dipoatoeskan dalam persidangan raad haroes dipertelakan dalam agenda atau soerat oendangan.

Pasal 50 ajat 1 hanjalah menentoeakan, bahwa, apabila burgemeester jang mengadakan persidangan, maka *seboleh-bole* („zooveel mogelijk”) hal-hal jang akan dibitjarakan atau (dan) dipoatoeskan haroes dimoeatkan dalam soerat oendangan.

Lain dari itoe haroeslah djoega diperingati:

1. boenjinja pasal 57 ajat 4, jang mengidzinkan pada anggota-anggota raad oentoek memadjoekan oesoel-oesoel dengan moeloet sadja (mondeling) — asal sadja tidak bermaksoed mengadakan pelatoeran-pelatoeran (verordening) atapoen merobah pelatoeran-pelatoeran.

2. boenjinja pasal 58 ajat 1, dari pasal mana dapatlah diambilnja conclusie, bahwa raad berhak membitjarakan, memoatoeskan hal-hal, apabila kebanyakan lid, ialah lebih dari separo dari djoemblahnja anggota-anggota menoeroet instellingsordonnantie, toeroet berhadlir.

Dari pasal-pasal jang diloekiskan diatas ini maka t. Thamrin adalah hak boeat memadjoekan oesoel dengan oetjapan sadja, biarpoe penting sekali, dan raad berhak djoega memoatoeskan hal itoe, oleh karena lebih dari separo dari djoemblahnja lid misih toeroet berhadlir.

Adapoen tentang sangkalan burgemeester bahwa lowongan beloem terboeka mendjadi pada malam itoe beloem waktoenja oentoek

mengangkat seorang wethouder, kami berpendapat demikian.

Lowongan djabatan wethouder memang betoel beloem terboekta ketika diadakan pemilihan wethouder baroe itoe, sebab jang akan diganti misih doedoek sebagai lid dan djoegapoen sebagai wethouder dalam rapat Stadsgemeenteraad pada tanggal 31 October terseboet diatas. Tetapi apakah ini soeatoe halangan besar oentoek menoendjoekan penggantinya? Haroeslah diketahoei, bahwa soerat permintaan lepas soedah ditrima oleh Raad. Menoeroet boenjinja pasal 19 ayat 3 Stadsgemeente-ordonnantie seorang wethouder berhak minta lepas sewaktue-waktue, inilah berarti bahwa Raad haroes memberi lepasan itoe, mendjadi tidak berhak menghalang-halangnya. Mendjadi „formeel” soedah ada lowongan.

Berhoeboeng dengan ini maka kami memperingatkan boenjinja pasal 12, jang menentoekan, bahwa lid-lid dari raad jang telah minta berenti mendjadi lid, *misih tetap* djadi lid sampai waktoenja penggantinya bisa mendjabatkan lidmaatschapnja. Pasal 25 dari Kiesordonnantie-gemeenteraden menentoekan poela, bahwa djika adalah seorang lid minta berenti maka pemilihan lid baroe itoelah haroes diadakan didalam tempo 4 boelan sesoedah ada lowongan.

Oentoek terangnya tekst loegoe dari pasal 25 ini kami loekiskan dibawah ini:

Pasal 25. „De verkiezing ter vervulling van plaatsen van verkozen leden, die door ontslag, overlijden of om andere redenen *zijn opengevallen*, (1) geschiedt binnen vier maanden na dat openvallen”.

Ternjatalah *pertama*, bahwa seorang lid dari raad, jang soedah minta berenti mendjadi lid, haroeslah menoeroet pasal 12 ayat 2 S. G. O. misih di hanggap mendjadi lid sampai waktoe penggantinya bisa mendjabat lidmaatschap, *kedoea* lowongan lid itoe „formeel” menoeroet pasal 25 Kesordonnantie-Gemeenteraden soedah terboekta, apabila ia soedah masoekkan soerat lepas dan *ketiga*, pemilihan lid haroeslah diadakan, meskipun sesoenggoehnja lid jang minta brenti tadi misih di hanggap mendjadi lid.

Oleh karena itoe maka pada waktoe di adakan pemilihan wethouder itoe formeel djoega lowongan soedah terboekta. Pendapatan ini kami koeatkan poela dengan meloekiskan boenjinja pasal 19 dari S. G. O. jang menjatakan, bahwa seorang wethouder-lid, jang soedah berenti mendjadi lid, djoegalah otomatis haroes brenti mendjadi wethouder.

Sebagaimana di terangkan di atas maka pemilihan malahan haroes di adakan, meskipun lowongan sesoenggoehnja beloem terboekta. Nah, beralasan-

(1) Spat: dari kami.

kah keberatan-keberatan sekarang atas pemilihan wethouder Mr. Hadi di Betawi tadi? Sepandjang fikiran kami keberatan jang di adjoekan oleh burgemeester ta' beralasan koeat, bahkan boleh djoega di hanggap tidak sesoeai dengan kehendak wetgever. Maka pemilihan jang telah di lakoekan oleh Stadsgemeenteraad Betawi itoelah soedah selajaknja dan sekali-kalipoen tidak bisa di hanggap melanggar oendang-oendang oemoem atau provincie, mendjadi soedah *sah*.

Sekarang haroeslah kami selidiki, apa angkatan itoe bertentangan dengan kepentingan oemoem, sebab djika betoel betentangan maka Goebornoer Djendral adalah hak oentoek schors atau membatalakan poatoesan itoe (pasal 144 S. G. O.), baik atas oesoel Madjelis Gedeputeerden biarpoen dengan kemaoean sendiri.

Inlah soeatoe hal jang tidak moedah dapat diselidiki ialah oleh karena perkataan „bertentangan dengan kepentingan oemoem” itoelah bisa diartikan roepa-roepa, demikianlah menoeroet kejakinan orang-orang sendiri-sendiri, jang haroes menjatakan fikiranja.

Soeatoe hal jang menoeroet fikiranja seorang dari sasoeatoe fihak dihanggap bertentangan dengan kepentingan oemoem, di hanggapnja oleh fihak lain sebaliknya.

Meliat dilakoekannja pemilihan jang setjara tergesa-gesa tadi, sehingga raad tidak bisa memikirkan tentangan soal itoe dengan sedalam-dalamnja, minilik poela bahwa pada waktoe pemilihan itoe hanjalah berhadlir 17 orang, sedang wethouder baroe hanjalah dapat 11 soeara, meliat lagi bahwa consequentiennja pengesahan pemilihan itoe adalah besar sekali, adalah koeatiran besar, bahwa Pemerintah akan membatalakan angkatan itoe. Biarpoen begitoe adanja, tetapi kami haroes memadjoekan alesan-alesan jang lebih koeat lagi oentoek menolak bahaja tadi.

Lebih dahoele haroeslah dikemoekakan, bahwa djika soeatoe poatoesan jang tergesa-gesa diambilnja bisa dibatalakan, maka beberapa ratoes poatoesan dari banjak raad-raad lokaal haroes dibatalakan poela. Sepandjang pengalaman kami beloemlah ada soeatoe poatoesan jang dibatalakan dengan alesan itoe. Djoegalah banjak-sedikitnja lid jang berhadlir, dan banjak sedikitnja soeara jang ambil soeatoe poatoesan sampai kini boekan soeatoe alesan oentoek membatalakan soeatoe poatoesan dari raad manapoen djoega. Hal ini soedah ditetapkan dalam ordonnantie sendiri, sehingga Pemerintah tidak bakal ambil poatoesan jang melanggar oendang-oendangnja sendiri.

Adalah jang berpendapatan bahwa consequentiennja pengesahan angkatan tadi, ialah, bahwa di kemoedian hari soeatoe raad lantas sadja bisa mengangkat seorang wethouder, gedeputeerde d. l. l. satoe, doea, barang kali tiga taoen sebeloen-

nja wethouder atau gedeputeerde jang misih bekerdja, meletakkan djabatannja berhoeboeng dengan kepindahan atapoen pemilihan baroe oempamanja.

Consequentie jang demikian itoe ta' oesah dikoeatirken. Kami pertjaja, bahwa ta'ada seorang lid pemerintahan harian dari satoe raad akan mengirimkan soerat permintaan lepas satoe, doea atau tiga taoen sebeloenja ia terpaksa melatakkan djabatannja. Kami pertjaja poela, djika adalah permintaan jang seroeпа itoe ta'akan dibtjarakan dan dipoatoesken oleh raad, jang insjaf akan kedoedoekannja sebagai badan oemoem jang patoet dapat kehormatannja segala orang. Tetapi apabila soenggoeh-soenggoeh adalah hal jang seroeпа itoe terdjadi, maka demikianpoenta'akan meroegikan pada raad jang akan datang, jang sebenarnja haroes menentoekan siapa jang haroes diangkat. Apabila di kemoedian hari ternjata, bahwa orang jang soedah diangkat itoe tidak dapat kepertjaan raad jang baroe, maka tidak ada halangannja boeat raad ini oentoek mentjaboet doeloe angkatan jang dipoatoeskan lebih doeloe dan tidak zuiver, djernih itoe dan djoegalah tidak ada keberatannja oentoek mengangkat seorang lain jang dikehendaki.

Demikianlah oplossingnja, tetapi djoegalah Pemerintah misih ada hak oentoek membatalkan poatoesan loear biasa jang aneh itoe. Djika orang tanja, manakah batesnja tempo itoe, mendjadi brapa hari sebeloenja lowongan itoe soenggoeh-soenggoeh terboekaa raad bisa mengangkat gantinja, maka djawaban kami hendaklah satoe-satoenja hal diselidiki sendiri-sendiri. Soeatoe raad seperti stadsgemeenteraad jang tiap-tiap boelan berhadlir, maka tempo tadi boleh ditetapkan selama-lamanja satoe boelan, sedang boeat lain raad seperti raad kabupaten, jang berhadlirnja djarang tempo itoe baiklah ditetapkan selama-lamanja 2 boelan. Dengan atoeran ini maka lowongan senantiasaa bisa terisi.

Tetapi haroeslah di ketjoealikan lowongan jang terdjadi oleh „periodieke verkiezingen. „Oleh karena maksoednja pemilihan ini ialah saben-saben 4 taoen mengoedji siapakah jang patoet mewakili rakjat seloeroehnja, maka angkatan lid-lid madjelis lain hendaklah didakan sesoedahnja lid-lid baroe berhadlir, demikianlah oentoek memenoehi kehendak wetgever, jang mengharap soepaja perwakilan rajat dalam raad-raad senantiasaa bisa sedjernih-djernihnja dan demikian poen djoega perwakilan raad dalam madjelis harian.

Sekianlah oraian kami atas soal angkatan terseboet diatas.

Conclusienja dengan pendek ialah :

1. Angkatan jang telah dipoatoeskan tadi soedah soenggoeh-soenggoeh sah dan tidak bertenangan dengan soeatopoен oendang-oendang.

2. Angkatan ini tidak bertentangan dengan kepentingan oemoem, mendjadi.

3. Tidak ada alesan jang sah bagi Madjelis Gedeputeerden Provincie Pasoendan oentoek mengoesoelkan pada Pemerintah soepaja poatoesan tadi dibatalkan.

Moedah-moedahanlah oraian ini dapat diperhatikan oleh jang wadjib memperhatikan.

SLAMET.

Pilihan anggota Regentschapsraad di Koetoardjo.

Oepamanja saja tiada mengoeraikan apa² hal pilihan anggota Regentschapsraad terseboet di atas, itoelah tiada mendjadiakan sebab jang penting, karena maskipoen pada masa ini pendoeboek bangsa kita boemipoetra beloem dapat mengerti betoel² apa maksoednja Gouvernement kita mengadakan Regentschapsraad di tiap² Regentschap di seloeroeh tanah Djawa ini, akan tetapi menilik soedah beberapa tahoen lamanja Regentschap soedah berdiri, bolehlah dipandang, jang pendoeboek oemoemnja satelah insaf pada hal² jang sederhana sadja dalam pendirian itoe.

Akan tetapi maskipoen bagitoe, oleh karena saja selaloe mendengar, bahasa ada djoega salah saorang lid jang koerang memperhatikan atau roepanja ada djoega jang koerang mengerti, jang di dalam raad seseorang lid telah diberi hak sa-loewas loewasnja, boewat membitjarakan apa² jang dikandoeng dalam hatinja, jaitoe jang bergoena kapada pendoeboek bangsa kita dalam Regentschapnja, saja terpaksa melandjoetkan maksoed saja hal memberi oeraian sakedarnja.

Pada pertengahan tahoen di moeka ini (tahoen 1933) Regentschap di atas hendak mengadakan pilihan anggota boewat ampat tahoen jang bertoroet toeroet, jang saja maksoedkan dengan pilihan anggota itoe, jaitoe ada jang diangkat oleh Negeri ada djoega jang dipilih oleh pendoeboek oemoem dengan lantaranja kiesmannen.

Pada masa ini kelihatan banjak sekali poenggawa Negeri jang doedoek sabagai anggota dalam raad itoe; itoelah, boekan maksoed saja hendak mengadakan pentjelaan atau lain² asal sadja tiap² anggota dapat mengerti jang sabenar benarnja, apa artinja orang jang mendjadi anggota. Kalau ditilik dari kaadaanja, lebih baik samoewa anggota Regentschapsraad terdiri dari poenggawa Negeri, sebab marika itoe tentoe mengatahoei dengan betoel atau lebih djelas, kalau dipandingkan dengan orang² jang boekan poenggawa Negeri.

Saja dapat menentoekan hal ini, karena pertama poenggawa Negeri tentoe mengatahoei benar maksoednja Gouvernement kita mengadakan Regentschap, kadoewa marika itoe haroes mengerti betoel, bahasa poenggawa Negeri itoe sabagai wakilnja Pemerintah kita, jang maksoednja den-

gan penting memperhatikan kaoentoengan pendodoek boemipoetra, sabagai djoega terseboet di dalam fatsal 55 dari Regeeringsreglement, hal soempahnja tiap² toean besar Gouverneur Generaal, sedangkan poenggawa Negeri diakoe sabagai wakilnja toean besar Gouverneur Generaal dalam masing² pakerdjaan; katiga poenggawa Negeri haroes mengatahoei benar², jang samoewa pendodoek boemipoetra maskipoen sedikit djoega, diwadjabkan mengeloewarkan oeng goena pendirian Regentschap; djadi kalau oepamanja samoewa anggota Regentschap, jang terdiri dari poenggawa Negeri itoe, insaf betoel kalau mendjadi wakilnja toean besar Gouverneur Generaal haroes lebih baik, kalau dibandingkan dengan anggota jang boekannja poenggawa negeri. Saja dapat mengatakan bagini, karena seseorang poenggawa Negeri haroes mengatahoei betoel apa², jang dimaksudkan oleh Negeri. Kalau sadja perkataan atau pengiraan saja itoe betoel, saja mengoetjap senang hati, jang tiap³ Regentschapsraad anggotanja terdiri dari poenggawa Negeri, dari beberapa bahagian pakerdjaan.

Soedah sering sekali saja mendengar, atau membuatja soerat kabar, bahasa rata² mengoetjapkan koerang senangnja raad² jang hanja didoedoei sebagai anggota oleh poenggawa Negeri; tetapi kalau hanja diterangkan sabegitoe sadja, itoelah dapat diseboet katrangan jang tiada sampoerna, karena koerang pertjaja kepada Gouvernement kita, jaitoe jang diharoeskan mendjadian poenggawanja dengan teliti, jang diharoeskan memperhatikan kaoentoengan pendodoek Negeri.

Koembali saja menerangkan hal pilihan anggota Regentschap, jang seharoesnja didjalankan, soepaja jang dipilih itoe haroes saorang jang soeka memperhatikan benar² kaoentoengan pendodoek jang memilihnja.

Kalau dilihat dan diperhatikan dengan betoel anggota angkatan (jaitoe iang diangkat oleh Negeri) atau anggota jang dipilih oleh kiesmannen, itoelah sama sadja; katranganja: anggota jang diangkat djoega haroes memperhatikan kaoentoengan pendodoek bangsanja, sebab dia dianggap dapat mempenoehi kahendak Negeri, jang bermaksoed memperbaiki atau memperhatikan kaoentoengan pendodoek saomoemnja sedangkan anggota pilihan pendodoek oemoem djoega haroes memperhatikan kaoentoengan pendodoek jang diwakilinja, jaitoe jang memilih kepadanja.

Soepaja lebih djelas semoewa jang saja terangkan diatas, saja hanja dapat mengeloewarkan pendapatn boewat kaperloewan ini, djanganlah orang memilih boewat orang djadi anggota Regentschap, jang hanja dipilih dari kekoewasaanja orang² jang dipilih, karena banjak djoega orang² jang besar invloednja itoe di sebabkan dari djeleknja kelakoean, sabeloem kelakoean jang sabenarnja itoe ketahoean

oleh orang oemoem, soedah tentoe sadja invloed jang besar itoe masih tetap; besarnja invloed djoega bisa meroegikan kapada orang² jang memilihnja; djangan djoega menagoengkan kepandaian orang² jang akan dipilih, beloem tentoe orang² jang pandai dapat atau soeka memperhatikan kaoentoengan pendodoek bangsanja, tiada soeka atau tiada berani atau tiada soeka mengatakan sabenarnja, karena tiada koerang djoega orang² jang begini, makin sedikit sekali memikirikan kaoemnja.

Diatas saja soedah menerangkan, kalau poenggawa Negeri, lebih dapat mengatahoei lebih djelas, hal toedjoewannja Regeering hal pendirian Regentschap, asal sadja orang² itoe tiada sengadja tiada soeka memperdoelikan kaoentoengan pendodoek seoemoemnja; tambahan lagi kaoem poenggawa Negeri jang hanja bagini pendapatnjanja, tiada hanja tiada geschikt boewat anggota Regentschap tetapi haroes djoega dipetjat dari djabatannja.

Akan tetapi kalau sekiranya kiesmannen berkehendak djoega memilih orang² jang boekannja poenggawa Negeri, baik djoega, akan tetapi haroes dipandang betoel, apa orang jang akan dipilihnja itoe, dapat mempenoehi pakerdjaannja, jaitoe selaloe dipihak kita, jaitoe jang soedah memilih dia mendjadi anggota Regentschap; jang perloe dilihat jaitoe, apa orang jang akan dipilih itoe soedah pernah dan dapat diharap soeka memperhatikan kaoentoengannja jang memilih? Karena kalau beloem ternjata betoel, makim djoega mendjadian roegi, sebab sabagi memberi penghidupan kapada orang jang sama sekali tiada memperhatikan kaoentoengan jang memilihnja; tambahan lagi kalau oepamanja jang dipilih itoe hanja perloe dapat kahormatan sebab soedah djadi angota Regentschap, sedangkan dari takoetnja, hilang kahormatanja, tiada lain haja berani mengeloewarkan soewara dengan *ja* atau *moefakat*; jang lama kalamaan dapat djoega mendjelekan nama Regentschapsraad dengan memboenoehi nama *Jaraad* atau *moefakatraad*.

Pengabisannja seroean saja kapada orang² jang diwadjabkan memilih anggota Regentschap, soepaja soeka berhati-hati betoel dengan pengharapan soepaja Regentschap dapat berdiri dengan soeboernja.

Katjoewali kapada pendodoek bangsa kita jang diwadjabkan memilih anggota Regentschap, kapada B. O. di Koetoardjo djoega saja seroean soepaja toeroet memperhatikan hal itoe, oleh karena B.O. itoe cooperatieve politieke vereeniging, jang saharoesnja penting sekali memikirkan hal terseboet di atas.

R. M. N.

Menjerahkan tanah dan memberi bantoean (oeroenan) oentoek membikin djalan

(Salinan.)

Pendapatan toean H. G. Verhoeff, termoeat dalam „Loeale Belangen” Afl. 19 dan berikoetnja, jang kami katakan boleh dibilang memfihak orang ketjil jang membantah karangannja toean J. (pemfihak autonome gemeenschap (Gemeenteraad dsb.) dibantah oleh Ir. H. Westbroek, seorang ahli perkara tanah dan sebagai toean J. djoe-ga memfihak pada keperloean Gemeenschap (Gemeenteraad).

Toean Ir. Westbroek menoelis koerang lebih sebagai dibawah ini:

„The rent of land therefore . . . is natuerally „a monopoly price. It is not at all proportio-
„ned to what the landlord may have laid out
„upon the improvement of the land or to what
„he can afford to take; but to whate the farm
„er can afford to give.

Adam Smith. Wealth of nation.

„In allen Ländern des Europäischen kultur-
kreises ist das Recht der unbeschränkten Okku-
pation gewährleistet und die speculation ruit
den Boden feiert ihre Orgien.

*Dr Franz Oppenheimer. David Ricordo's
Grundrente-the-orie.*

Mr. A. F. de Savornin Lohman Sr. telah bitjara pada 2e Christelijk Sociaal Congres dalam tahoen 1919, bahwa kemilikan tanah particulier itoe boekannja peratoeran dari Toehan dan boemi jang haroes memberi makan pada kita semoewa, itoelah kemilikan (kepoenjaan) kita semoewa. Hatsilnja seberapa boleh haroes dibikin jang besar; maka kemilikan particulier itoe bersen-derlah atas besarnja hatsil boemi itoe.

„Seorang jang memakai sebidang sawah oepa-
„manja dan ia mempoenjai hak memakai selama-
„lamanja, itoe boewat ke-econmian memang ada
„perloe. Tetapi salahnja, kemilikan tanah itoe
„lama-kelamaan dengan sedikit-sedikit sebagian
„besar djatoeh di tangannja orang² jang lantas
„pegang tanah itoe dengan di anggap sebagai
„menjelengi oeang akan sebagai barang daga-
„ngan atau sebagai tjoba oentoeng dengan
„djalan membeli (speculatie).

„Dengan begitoe tanah² itoe djadi kepoenjaan
„saudagar² dan kapitalisten dan orang² jang ta-
„dinja memakai tiada bisa mempoenjai tanah itoe
„sama-sekali. Mareka boleh mendirikan roemah
„di atas tanah asal maoe menbajar sewa tanah
„(boenganja rentenja tanah) pada eigenaarnja itoe
„tanah, dan renten itoe sering ada begitoe tinggi
„pengitoengnja hingga perolehannja jang poenja

„roembah tinggal sedikit. Dan demikianlah kedja-
„dian ada orang jang laloe mempoenjai koewasa
„atas orang² jang memakai (sewa) tanahnja dan
„bisa bikin perdjandjian roepa², seolah-olah hi-
„doepnja si pemakai tergantoeng pada koewasanja
eigenaar.

*Begitoelah kata Dr. Ir. H. G. van Beusekom
di dalem „Pemandangan tentang Woningnood”
moeka 69.*

„Djikalau pergaoelan hidoep bersama-sama
„(Maatschappij) djadi madjoe, demikianpon kalau
„perolehan orang djadi tinggi dan nasibnja orang²
„djadi lebih baik tantoelah sewan roemah² djadi
„naik dan kenaikan itoe tidak djatoeh di tangannja
„orang² jang bikin roemah tepapi selaloe djadi
„keoentoengannja orang² jang poenja tanah. Lan-
„taran dari itoe rentennja tanah, djadi oeang
„penbelinja itoe tanah jang boewat mendirikan
„roemah² di kota² jang besar naiknja boekan-
„boekan *Idem. moeka 11.*

„Hak eigendom jang loear bijasa itoe adanja
„moela² oentoek keperloean peroesahaan tanah
„(landbouw); bisanja hidoep hanja soepaja
„orang jang memperoesahakan selaloe bisa menda-
„pat boewahnja ia poenja pekerdjaan jang ia
„oesahakan pada tanah itoe.

„Bahwa orang soedah bekerdja mendapat
„oepahnja itoelah soedah semestinja, djadi tidak
„seperti jang diterangkan di atas renten (boe-
„ngahnja) tanah itoe didjadikan soewatoe barang
„boewat mendjalankan speculatie dan djanganlah
„boewah pekerdjaan jang djadi kepoenjaan orang
„semoewa djatoeh atau masoek di kantongnja
„satoe doewa orang jang poenja tanah.

*Mr. S. van Houten, di dalem madjalah God,
Eigendom dan Familie 1874.*

„Tanah-tanah jang harganja djadi naik lantaran
„di dekatnja dipasang², pengaliran aer dan pene-
„rangan jang tiada bersangkoetan dengan land-
„bouw, itoe tiada boleh diambil dengan djalan
„paksa (onteigening). Kedjadiannja: jang memi-
„koel ongkosnja pekerdjaan² jang diadakan oleh
„Gemeente orang banjak dan keoentoengannja
„lantaran soedah ada djalan², penerangan² itoe
„jalah orang² jang poenja tanah di kanan k.rinja
„itoe pekerdjaan jang dibikin oleh Gemeente tadi,
„mendjadi sebenarnja tiada adil”.

*Mr. S. van Houten, di dalam God, Eigendom
en Familie.*

„Di dalam satoe Maatschappij jang soedah ter-
„atoer seharoesnjalah menembah besarnja kata itoe
„ada di tangannja Gemeente. Gemeente inilah jang
„menetapkan rantjananja oentoek membesarkan
„kota dan Gemeente lah jang menantoekan pada
„waktue sebidang tanah boleh dipakai boewat
„mendirikan roemah-roemah.

„Adanja sawah djadi tanah boewat mendirikan

„roemah-roemah itoe adalah satoe kedjadian jang „tiada tergatoeng dari oesahanja jang poenja „sawah, mendjadi kenaikan harganja tidak mes- „tinja oentoek dia sebab naiknja harga tadi tiada „dari ia poenja pekerdja'an tetapi oleh persekoe- „toean oemoem (gemeenschap), lantaran dari „kemadjoennja Maatschappij, lantaran dari tam- „bah besarnja kota-kota jang modern. Barang „siapa berkata hal haknja se-seorang hendaklah „insjaf, bahwa masing-masing orang toewanjalah „ada hak atas boewahnja ia poenja pekerdja'an, „tetapi tidak ada hak atas pekerdja'annja perse- „koetoean oemoem. Djikalau Gemeente soedah „membayar harganja tanah jang terhitoeng dari „pemakainja, itoelah Gemeente soedah menetapi „kewadjabannja.

Dr. Ir. H. G. Beusekom, Pemandangan tentang Woningnood, moeka 188.

„Tambahan poela haroes diperingati djoega, „bahwa apabila orang memberikan dengan „pertjoema tanah oentoek djalan dan plantsoen „(kebon pohon-pohon moeda), itoe boekannja „satoe pekerdja'an jang baik, jang Gemeente „haroes mengganti kebaikannja itoe, Penjerahan „tanah jang demikian itoe tiada lain berarti agar „soepaja tanahnja orang tadi bisa dipakai men- „diriken roemah-roemah.

*Publiek- of Privaatrechtelijke regeling der be-
bouwning, oleh J. Vink di dalam Tijdschrift voor
Volkshuiving en Stedenbouw.*

(akan disamboeng).

Personalia.

Benoemd:

tot burgemeester van Soerabaia, Mr. W. van Helsdingen;

tot waarnemend burgemeester van Makassar, Ir. F. C. van Lier.

Verkozen:

tot leden van den Provincialen Raad van Oost-Java.

In de groep onderdanen. Nederlanders:

Ir. E. D. Wermuth, gedeputeerde prov. raad Oost-Java; K. H. M. Wilmers, makelaar, Soerabaja; mr. V. W. Ch. Ploegman, advocaat en procureur, Soerabaja; mr. H. E. Boissevain, burgemeester van Pasoeroean; H. C. Westendorp, planter, Blitar; W. L. Buurman van Vreeden, administrateur Volkscredietbank, Madioen; dr. H. Kruijne, arts te Djember; J. W. Folkersma, hoofdadministrateur landbouwmij „Oud-Djember”; L. Guldenaar, particulier, Soerabaja; dr. W. F. Theunis-

sen, directeur geneesheer krankzinnigengesticht Soember Porong, Lawang; J. A. Platte, administrateur s.f. Redjo-Agoeng, Madioen; J. Hofstede, candidaat-notaris, Kediri; ir. E. A. Voorneman, burgemeester van Malang; dr. ir. P. Honig, directeur chemische afdeeling Suikerproefstation Pasoeroean; S. Oppenkamp, notaris Bodjonegoro; L. S. P. Beer, adjunct-controleur der belastingen, Kediri; R. A. Schotman, burgemeester van Madioen; K. A. W. Tol, administrateur s. f. Minggihan, Kediri.

In de groep Inheemsche onderdanen niet-Nederlanders: Raden Pandji Soeroso, Volksraadslid; mr. Soebroto, gedeputeerde provincie Oost-Java; Kromoadinegoro, regent van Modjokerto; Raden Djoewito, wedono; R. T. Moeladi, regent van Kediri, Moh. Soediono, patih van Toeloengagoeng; Prawiroadinoto, regent van Grisse; Sam, regent van Ponorogo; Soekardjo Wirjopranoto, Volksraadslid; Mas Soetikno, alias Atmowinoto, patih van Malang; raden Toemenggoeng Kartohadiprodjo, regent van Pasoeroean; mr. raden Gondokoesoemo, president landraad Pasoeroean; Raden Boediharojo, patih van Loemadjang; mr. Latuharhary, voorzitter landraad Kraksaan; Mas Sapioedin Atmosoedirdjo, patih, mas Soewono, Soerabaja; raden Toemenggoeng Notoadinigrat, regent van Bondowoso; Raden Rachmad Soeriokoesoemo, patih van Bangkalan; Raden Toemenggoeng Prawotoadi-koesoemo, regent van Soemenep.

In de groep Uitheemsche onderdanen niet-Nederlanders: mr. Ong Liang Kok, Liem Hwie Liat. dr. Oe Kiauw Pik.

Officieele Mededeelingen.

Artikelen voor het orgaan. Het bestuur heeft het honorarium der artikelen in het orgaan vastgesteld op: f 10,— voor de eerste bladzijde druks, f 8,— voor de volgende bladzijde druks, f 6,— voor de daarop volgende bladzijde druks en voor elke bladzijde druks meer f 5,—. Gedeelten eener bladzijde zullen naar evenredigheid worden gehonoreerd.

Voor correspondenties, waarbij van raadspublicaties gebruikt gemaakt wordt, stelt het bestuur het honorarium vast.

Copy voor elk nummer van dit tijdschrift, dat op den 1sten der maand verschijnt, wordt ingewacht uiterlijk op den 20en der voorafgaande maand, copy voor het nummer van den 16en uiterlijk op den 5en der maand.